

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
v. Malin Fosse

Hovedkontor

Gaustadalléen 21
NO-0349 Oslo
Telefon: 02348
Fax 22 18 52 00
Bankgiro: 5010 05 91828
SWIFT: DNBANOKK
Foretaksnr.: 855869942
www.niva.no
post@niva.no

Deres referanse
201102425-/MFO

Deres brev av
18112011

Vår referanse
ALS/SRA
J.nr. 2206/11
S.nr. 11150.1

Dato
30. desember 2011

Høring av endringer i vannforskriften

Vi takker for tilsendt dokument ang. høring av endringene i Vannforskriften mht klassifisering og overvåking av miljøgifter, samt interkalibrerte grenseverdier for klassifisering av økologisk tilstand. NIVA har følgende kommentarer til de foreslåtte endringene:

1. Ang. endringene om klassifisering og overvåking av miljøgifter / kjemisk tilstand.
 - a. *Overvåking i sediment og/eller organismer, side 3:* I dette avsnittet indikeres at man ønsker å basere overvåking av miljøgifter i vann på analyse av prøver av sedimenter og/eller organismer. For elver vil dette i mange tilfeller være problematisk, særlig i forhold til bruk av sedimenter. Sedimenter forflytter seg over tid og det er generelt vanskelig å finne gode sedimenter i elver. For elver vil antagelig overvåking av miljøgifter i vannsoylen være et bedre alternativ. For metaller vil det i de fleste tilfellene være tilstrekkelig å måle konsentrasjonen med konvensjonell prøvetakning («fyll opp en flaske»), mens for organiske miljøgifter vil det være nødvendig å benytte seg av f.eks. passive prøvetakere og høyvolums prøvetakere, som sammen måler den totale konsentrasjonen i vannsoylen.
 - b. *Innblandingssoner, side 3:* Til informasjon så har veiledningsmaterieell fra EU-kommisjonen for fastsetting av innblandingssoner blitt publisert 2010.
 - c. *Unntak (langtransporterte forurensninger), s. 3:* Det unntaket som er foreslått for **§ 4 og § 5 (Nytt andre ledd) Miljøkvalitetsstandardene i vedlegg VIII gjelder ikke dersom det kan dokumenteres at overskridelser av miljøkvalitetsstandardene skyldes langtransporterte forurensninger.** bør strykes og erstattes av en annen formulering oversatt fra artikkel 6 i EQS direktivet: «For vannforekomster som overskrider EQS verdier for prioriterte stoffer har Norge ikke brutt direktivets bestemmelser dersom det kan vises at:
 - i. Overskridelsen skyldes kilder utenfor Norges jurisdiksjon, f.eks. grenseoverskridende (langtransporterte) forurensninger
 - ii. Effektive tiltak i nedbørfeltet har ikke vært mulig å iverksette fordi forurensningen er grenseoverskridende
 - iii. Koordineringsmekanismer i hht. artikkel 3 i Vanddirektivet er iverksatt og det er søkt om unntak fra miljømålet i hht. artikkel 4.4, 4.5 og 4.6.

Norge har fremdeles alvorlige miljøproblemer som følge av langtransporterte forurensninger. Blant stoffene på EUs liste over prioriterte stoffer (EQS-direktivet 2008/105/EF) er kvikksølv et betydelig miljøproblem i Norge, og hvor forekomst blant annet skyldes akkumulert langtransportert forurensning. NIVA tror det kan virke uheldig dersom miljøkvalitetsstandarder ikke skal gjelde for langtransporterte forurensninger. Vi er bekymret for at problemet da ikke blir synliggjort i bl.a. norske forvaltningsplaner som skal sendes til EU. For kvikksølv er det viktig at den nye standarden for biota benyttes og ikke den gamle for vannfasen, da dette kan føre til usammenlignbare resultater med våre naboland. Dette ser vi i dag eksempler på i publikasjoner fra EU, hvor Sverige rapporterer inn forekomst i biota som alle overskrider EQS, mens Finland rapporterer inn konsentrasjoner i vann, som i de fleste tilfeller er under EQS-verdi. Dersom miljøkvalitetsstandarder ikke skal benyttes for langtransporterte forbindelser tror vi dette kan gi uheldige signaler internasjonalt og bidra til å avproblematisere at Norge generelt er et nedstrømsland for langtransporterte forurensninger. For videre internasjonale miljøforhandlinger framover vil vi tro dette er særdeles uheldig. NIVA foreslår derfor at miljøkvalitetsstandarder skal gjelde for alle stoffer i EQS-direktivet (2008/105/EF), også dersom disse er langtransporterte, men at Norge ikke har brutt bestemmelsene i direktivet, dersom miljømålet ikke kan nås for disse vannforekomstene, slik artikkel 6 i EQS-direktivet åpner for. En mulig formulering er angitt med gult ovenfor.

- d. *Kunnskapsgrunnlaget s. 5:* I Klifs liste over nasjonale prioriterte miljøgifter i vann (<http://www.miljostatus.no/Tema/Kjemikalier/Kjemikalielister/Prioritetslisten/>), er bl.a. noen metaller, PAH-forbindelser og DEHP også å finne i EQS-direktivet (2008/105/EF). Informasjon vi har fra andre land tilsier at disse stoffene ikke skal stå på den nasjonale listen over spesifikke nasjonale stoffer, men kun i EQS-direktivet. Dette bør avklares og stoffene bør eventuelt fjernes fra den nasjonale listen. I listen over nasjonale prioriterte miljøgifter i vann inngår ikke kobber. Kobber er et stoff som i noen vannforekomster i Norge slippes ut i betydelig mengder (jf. Vannforskriften vedlegg V punkt 1.1). I tillegg har kobber flere egenskapene som tilsier at forbindelsen burde være på den nasjonale prioriterte listen. NIVA foreslår at kobber inkluderes på den nasjonale prioriterte listen.
- e. Videre følger kommentarer knyttet endring av tekst i forskrift (vedlegg uten sidenummerering)
- i. **§ 3 (definisjoner).** Siste avsnitt om innblandingssoner bør lyde: «Område(r) i en vannforekomst, i direkte tilknytning til utslipp, hvor de fastsatte miljøkvalitetsstandardene i vedlegg VIII kan overskrides i et begrenset område av en vannforekomst, så lenge dette ikke påvirker resten av vannforekomsten.» Retningslinjen som er beskrevet av EU omfatter kun punktutslipp. Betegnelsen utlekking som er foreslått benyttet kan også indikere diffuse utslipp, som ikke er omfattet av retningslinjen fra EU. Vi foreslår derfor at betegnelsen «utlekking» strykes, og at ordlyden «i et begrenset område av en vannforekomst» settes inn i teksten. Endret område av teksten er markert med gult.

- ii. **§ 4 og § 5 (Nytt andre ledd) Miljøkvalitetsstandardene i vedlegg VIII gjelder ikke dersom det kan dokumenteres at overskridelser av miljøkvalitetsstandardene skyldes langtransporterte forurensninger.** Som diskutert i pkt. 1c ovenfor foreslår vi at dette tas ut.
- iii. Vedlegg VII. Krav til forvaltningsplaner, del B, ny no. 5.
«...Innblandingssonen skal begrenses til umiddelbar nærhet av utslippet og gjenspeile størrelsen på utslippet.» NIVA anbefaler følgende tillegg (i gult):
«...Innblandingssonen skal begrenses til umiddelbar nærhet av utslippet og gjenspeile størrelsen på utslippet, samt resipientkapasiteten i den aktuelle vannforekomsten er utslippet forekommer.» Dette foreslås for å være mer på linje med formuleringene brukt av EUs arbeidsgruppe for de aktuelle retningslinjene mht tolkning av ordet «proportionate». Den engelske ordlyden er: *What does 'proportionate' mean in the definition of mixing zone? It means that the extent of an acceptable mixing zone is linked with the characteristics of the receiving waters. For example, a mixing zone of a certain size may be clearly acceptable in the context of receiving waters being an open coastal water body but clearly unacceptable in the context of a river or small lake. There are no hard and fast rules but the mixing zone guidance assists in deciding what to consider in specific circumstances.*

2. Ang. endringene som følge av interkalibrerte grenseverdier for god økologisk tilstand.
- a. I høringsdokumentet s. 9 står det at det kun er eutrofiering som er interkalibrert for kystvann, mens organisk belastning og generell belastning er interkalibrert for elv i fase 1. Dette er ikke riktig. For kystvann er også organisk belastning interkalibrert (bunnfauna på bløtbunn med den norske indeksen NQ11), mens for elver er også næringssaltbelastning /eutrofiering interkalibrert mht. fastsittende alger (kiselalger) i fase 1 for Norden. For sistnevnte var Norge ikke med, men er likevel forpliktet til å overholde klassegrensene satt at de andre nordiske landene. NIVA har nå utviklet en ny metode for klassifisering av fastsittende alger i norske elver, som har blitt interkalibrert mot de nordiske resultatene fra fase 1. Vi foreslår derfor at formuleringen på s. 9 endres til følgende: «Kommisjonsbeslutning 2008/915/EF fastsetter grenseverdier for interkalibrerte klassegrenser for påvirkningstypen eutrofiering for vannkategorien innsjø, eutrofiering og organisk belastning for vannkategorien kystvann, og for eutrofiering og organisk belastning (generell belastning) for vannkategorien elv.» Modifisert tekst er markert med gult.
- b. For øvrig vil NIVA gjerne få orientere om at de interkalibrerte grenseverdier fra fase 1 og de nye fra fase 2 som leveres kommisjonen innen 31.12.2011 vil bli underlagt en vitenskapelig evaluering på oppdrag av EU kommisjonen i første halvår 2012. Evalueringen vil bli utført av et uavhengig ekspertpanel og vil konkludere med anbefalinger av hvilke grenseverdier som bør aksepteres og hvilke som bør forkastes. Anbefalingene vil danne grunnlag for en ny juridisk bindende bestemmelse av grenseverdier for forskjellige biologiske kvalitetselementer, vanntyper og

vannkategorier i EU (Commission Decision) i løpet av 2012. Alle grenseverdiene som gjelder Norge må deretter integreres i vannforskriften for bruk i neste syklus av forvaltningsplaner.

Ansvarlig for høringsuttalelsen er undertegnede med støtte fra forsker Sissel Ranneklev mht. pkt. 1 ang. miljøgifter.

Med vennlig hilsen

NORSK INSTITUTT FOR VANNFORSKNING

Anne Lyche Solheim
Forskningskoordinator for Vanddirektivet v NIVA

Direktelinje: 98215390

e-post: als@niva.no (interkalibrerte grenselinjer), sra@niva.no
(miljøgifter)